

vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2657 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

XXVII

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., torek, 4. septembra (September 4), 1934.

Subscription \$6.00 Yearly

STEV.—NUMBER 172

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Komentarji

Krajnja nevhvaležnost v zgodovini.—Ofenziva proti "rdeči nevarnosti"

Ameriški ultrareakcionarji, med katerimi je tudi katoliški škof Al Smith, so organizirali novo ligo, American Liberty League—kakor da ni takih lig v Evropi!—ki bo vodila boj proti Rooseveltovemu "new deal". Ti nazadnjaki mislijo, da "new deal" strašno radikalna in nevarna stvar, ki ogrožajo Ameriko iz Moskve, ki ogrožajo privatno last kapitala v Ameriki.

Nova liga pravi, da bo učila Američane, da morajo spoštovati privatno lastnino, ameriško pravo po pa učila, da mora štiti privatno lastnino in iniciativo. Med tem pa je Chicago Daily Times objavil članek, v katerem razkriva s številkami, kako Rooseveltova administracija poskuša privariti businessu—na eni strani businessu, ki kriči, da je Roosevelt nevarna businessu. Tega članka je razvidno, da je velikih ameriških korporacij pri polovici tega leta naredilo \$119,671,000 več čistega dohoda kakor v prvi polovici leta 1933.

Članek s tem dokazuje, kako Roosevelt trudi, da spravi državni kapital Amerike nazaj v roke burbonski kapitalisti tega ne vidi, temveč kriče, Roosevelt hoče poboljševati Ameriko. Zgodovina se ni videvanje zaslepljenosti in nevhvaležnosti!

Več mesecev se razvija v raznih državah silna kampanja proti "rdeči nevarnosti". V prvih sedmih tednih se pojavi kakor nova patriotična organizacija, ki naznani, da bo pobijala komunistično propagando in se bo zaustavila in amerikanizirala.

Pred nekaj dnevi je neki evropski magazin poročal o njih domnjenih glede komunistične "nevarnosti". Poročilo glasi, da ima komunistična stranka v Združenih državah 26,000 članov in pol milijona simpatičnikov, toda po nekaterih simpatičnikov živi v New Yorku. To vse skupaj je komaj četrtina enega odstotka prebivalstva ameriške republike.

Pa čitamo dnevne vesti o tej kampanji proti tej strašni "rdeči nevarnosti", vidimo, da to isto organizacijo z Ameriko ležijo na čelu, za katero svetijo fantastična imena krizarskih divizij od republikancev v Oklahomi do republikancev v južnem Illinoisu do katoliških hribov. Ta pesna falanga šteje najmanj dva tisoč organizacij, ki se razpolagajo z več milijoni dolarjev in pristašev. Toda ni pristaši niso glavna stvar—glavna je to, da imajo te organizacije na voljo milijone dolarjev in tisočih tisočih mogočnih kapitalov, katerim se tresejo pred komunistično 26,000 komunisti. To je tako jako smešno, da bi bilo komunistična organizacija, ki bi pretveza, Buržoazija organizacije namreč štejejo vse one desetine milijonov dolarjev in tisočih tisočih dolarjev. Na ta način organizacije za milijone dolarjev, vsi organizirani, ki zahtevajo komunistično zakonito NIRA, so organizacije, ki naj bodo člani.

Se to, da bo v organizaciji borbi tudi delavski nesreči. 1. sept.—Pet delavski nesreči, ki so se zgodile v različnih delavskih mestih.

MUSSOLINI VABI SOCIALISTE K SODELOVANJU

Obljubil jim je važne vladne pozicije, ako prenehajo z opozicijo

London, 1. sept.—Premier Benito Mussolini je spet pričel koketirati s socialisti z namenom, da utrdi svojo pozicijo v Italiji. Obljubil jim je važne službe v vladi in fašistični stranki, ako prenehajo z opozicijo. Tako se glasi poročilo reporterja tukajšnjega lista Daily Telegraph, ki je prišlo iz Milana, Italija.

To poročilo pomeni, da je pričel Mussolini ponovno snubiti voditelje socialistične stranke, katere član je nekdanji bil in katero je pozneje zavrnil. To poročilo tudi potrjuje vesti, ki so krožile v Avstriji v juliju. Takrat je Ernst Winter, dunajski podžupan, javno izjavil, da Mussolini išče prijateljstva pri socialističnih voditeljih. Winter je podal to izjavo par tednov pred umorom kancelarja Dollfussa. To je zanimivo z ozirom na dejstvo, ker je Italija predvzela nekakšen protektorat nad Avstrijo.

Po poročilu reporterja londonskega lista se Mussolini skuša približati prominentnim italijanskim socialističnim voditeljem, katere je dosledno preganjal v Italiji in v drugih državah, v katere so se zatekli. On jih sedaj vabi, naj formirajo novo socialistično krilo v fašistični stranki in potem naj se proglasijo za njegove pristaše. Ako to store, jim je obljudil, da jih bo nagradil z važnimi službami v administracijskih departementih korporacijske države, ki kontrolira delavstvo in produkcijo.

Značilno s tem v zvezi je dejstvo, da je Mussolini podvzel ta korak en mesec po obsodbi Leandra Arpinata, bivšega notranjega ministra, v ječo na kazniški otoku. Arpinati je bil pred leti važna osebnost v Bologni, italijanski socialistični trdnjavi.

Poročila se dalje glase, da Mussolini išče podpore pri socialistih, ker se je pričel njegov režim nevarno majati. Ekonomski položaj Italije je silno resen in nezadovoljstvo ljudstva se lahko razvije v odprto revolto. Armada brezposelnih stalno narašča, zunanja trgovina Italije pa pada. Očividno je, da Mussolini upa, da bo lanko zavrnil odpor, ki je pričel dvigati glavo, ako pridobi na svojo stran prominentne socialistične voditelje.

Liga proti Ligi svobode ustanovljena

Washington, D. C.—Organizacija z imenom "Americans, Inc.", ki jo branila Rooseveltov "new deal" in pobijala "American Liberty ligo," se je ustanovila v Washingtonu zadnje dni. Na čelu nove organizacije so demokratiški politiki, ki so Rooseveltovi pristaši.

Mučenje indijanskih otrok

Washington, D. C.—Harold L. Ickes, tajnik zveznega notranjega departamenta, je te dni odstavil sedem učiteljev, ki so kruto postopali z indijanskimi otroci v šolah na jugozapadu. Preiskava, ki jo je odredil Ickes, je namreč ugotovila, da so učitelji pretepali otroke in jih mučili prav na srednjeveški način.

Hitler požene vse samske delavce na deželo

Berlin, 2. sept.—Vsi mladi, samski delavci, ki še niso izpolnili 25. leta, morajo pustiti svojo službo v mestih in oditi na deželo, kjer bodo delali na kmetijah in cestah. Tak je ukaz iz državnega urada za delo, kar teremu načeljuje dr. Hjalmar Schacht, ekonomski diktator. Njihova dela v mestih bodo pre-

Unijski voditelj proti piketiranju vlade

Člani so ga prijeli radi njegovega reakcionarnega stališča

Washington. — (EP) — Pri praznovanju "Donovanove zmage" so se člani unije federalnih uslužbencev postavili po robu predsedniku E. C. Babcocku, ki je rekel, da je piketiranje vladnih uradov po vladnih uslužbenceh skoraj "podobno izdajstvu".

Unija zveznih uslužbencev je sklicala shod, da praznuje zmago v zvezi s slučajem Johna Donovanana, katerega je bil odslovil Hugh Johnson radi unijskih aktivnosti, narodni delavski odbor mu je po ukazal, da ga mora zopet sprejeti v službo radi diskriminacije.

Na tem shodu je predsednik unije E. C. Babcock razvil svojo "filozofijo" o pravicah, oziroma dolžnostih zveznih uslužbencev, "ki ne smejo rabiti sile proti vladi Združenih držav. Piketiranje ni nič drugega kot le forma sile. In dokler bom jaz predsednik American Federation of Government Employees, se ne bo rabila nobena sila proti vladi ali njenim uradom s strani članov naše organizacije."

Navzoči člani so to deklaracijo sovražno sprejeli. Navdušeno so pa pritrjevali odvetniku Johnu Finertyju, ki je pred delavskim odborom zagovarjal Donovanana in se na tem shodu spopadel s predsednikom Babcockom radi njegovega reakcionarnega stališča.

"Nikdar ne smemo pozabiti, da imamo opravka s skupino politikov, katerih kože ne prodre noben argument, takoj pa poskočijo pred publiciteto." On je argumentiral, da imajo zvezni uslužbenci ne le pravice do piketiranja, marveč tudi do stavke. To pravico je po njegovem mnenju podprl tudi vladni delavski odbor v Donovanovi zadevi.

Unija zmagala pri volitvah

Delavci v železniških delavnicah Illinois Central zavrgli komunistično unijo

Chicago.—Delavci v tovarnah železniške družbe Illinois Central so si pri volitvah pod nadzorstvom NRA zadnji četrtlet izbrali osem unij Ameriške delavske federacije za predstavnike pri kolektivnem pogajanju. Volitev se je udeležilo 7669 delavcev in velika večina se je izrekla za unijo.

Sinclairjev obisk predsednika Roosevelta

San Francisco, Cal., 1. sept.—Upton Sinclair, ki je pri primarnih volitvah zmagal kot kandidat za governorja Californije na demokratiški listi, je danes odpotoval proti vzhodu, kjer bo v Hyde Parku, N. Y., imel sestanek s predsednikom Rooseveltom. Napram poročevalcem je pred odhodom izjavil, da je uverjen, da bo zmagal pri volitvah v novembri. Dalje je dejal, da ne pričakuje, da bo Roosevelt direktno podprl njegovo kandidacijo ali katerega drugega demokratskega kandidata v državi Californiji, izrekel pa je upanje, da bo pri predsedniku izposloval federalno pomoč za izvajanje njegovega programa, da se revščina konča v Californiji.

Vlada naroči čevlje za brezposelne

Washington, D. C.—Federalna vlada bo naročila več milijonov parov čevljev za družine brezposelnih delavcev. Vzeli starejši delavci, ki imajo družine. Odlok velja tudi za dekleta, kjerkoli njihovo delo lahko opravljajo moški.

RELIFUSE OBETA VELIK BIZNIS V ILLINOISU

Prihodno zimo bo morala vlada skrbeti za 340,000 družin, kar bo rekord in stalo bo nad deset milijonov mesečno

Chicago. — Kot v drugih državah, je tudi v Illinoisu relief danes največji biznis. Prihodno zimo obeta postati še večji — največji po številu "klientov" kakor tudi v izdatkih, odkar je kriza.

Državna reliefna administracija pričakuje najmanj 65,000 novih "klientov". Sedaj jih ima 275,000, za prihodno zimo pa računa na 340,000 revnih in brezposelnih družin. Stroški bodo znašali nad deset milijonov na mesec.

Sedanji rekord je bil dosežen lanskega novembra, ko je bilo na reliefni listi 322,000 družin. Za njih bomo vzdrževanje je bilo mesečno potrošeno \$6,307,235. Stroški so danes večji, čeprav je 47,000 manj klientov. Vzrok je druginja. V prihodnjih mesecih se bodo cene še bolj zvišale, pravi reliefna komisija.

Za državo na splošno je nad 14% prebivalstva na reliefni listi — v Chicagu 11.8%. Prihodno zimo, ko bo relief moral skrbeti za približno 1,300,000 oseb, bo ta odstotek narasel skoraj na eno petino prebivalstva.

Relifna komisija je tudi v stiski za šolske knjige otrok brezposelnih staršev. Z vseh strani prihajajo zahteve, da knjige preskrbi ta komisija, katera pa pravi, da je to izven reliefnih atribucij. Zdej se je komisija obrnila na razne organizacije z apelom, naj gredo v kampanjo za kolektiranje že rabljenih knjig in z njimi založe šolske otroke brezposelnih družin.

Za samce vzdržuje komisija okrog 15 prenočevalnic samo v Chicagu, kjer ima do 15,000 "klientov". Razmere v teh prenočevalnicah, predvsem pa hrana je taka, da v nekaj mesecih napravijo celo iz močnejše osebe človeško razvalino. Kdor ne kaj časa "klienta" v teh prenočevalnicah, je zapisan počasemu ali hitrejšemu hiranju in ga prej ali slej dobi mestni pogrebnik v svoje roke.

Relifni štrajkarji zmagali

Bridgeport, Conn. — Osemsto reliefnih delavcev je s stavko doseglo, da bodo v bodoče prejeli mali plačo deloma v gotovini in deloma v "akripi". Gotovine bodo dobili pet dolarjev in pol na teden, ostalo pa ko do zdej — "akrip".

Stavkarji so zahtevali odpravo tega sistema in zvišanje podpore v gotovini, dosegli so pa le delno zmago.

Avstrijski hitlerjevci odprli urad v Jugoslaviji

Glavni stan je v Mariboru

Berlin, 2. sept.—Jugoslovanske oblasti so dovolile hitlerjevcem, beguncem iz Avstrije, da so odprli svoj glavni stan v Mariboru ob avstrijski meji. Urad vodijo trije nacistični agitatorji, ki sestavljajo seznam vseh nacističnih begunccev v Jugoslaviji in tiskajo pamflete.

Anglija pred veliko rudarsko stavko

London, 2. sept.—140,000 rudarjev v premogovnikih v Walesu je zagrozilo s stavko, če ne dobe zvišanja mezde. Stavka se prične 30. septembra.

Ameriški general izvršil samomor

Washington, D. C., 1. sept.—General Harry G. Bishop, star 59 let, kateri bi moral iti danes v pokoj, si je snoči končal življenje s kroglo iz revolverja.

Velika stavka tekstilnih delavcev se širi

Nadaljnjih 300,000 delavcev v tovarnah svilnega, rajonskega in volnenega blaga pozvanih na štrajk. Predsednik unije krojaških delavcev opozoril člane, naj bodo pripravljeni na stavko. Magnatje silovito napadajo federalno vlado, ki je izjavila, da bo nasiljevala stavkarje. Aretacije tekstilnih delavcev v Maconu

Sovjetsko Rusijo vabijo v Ligo narodov

iz Londona poročajo, da je vstop sovjetov zagotovljen

London, 2. sept.—Tri velesile — Velika Britanija, Francija in Italija — so se združile z namenom, da pridobijo Sovjetsko unijo za vstop v Ligo narodov. Tajni diplomatski razgovori med zastopniki sovjetov in omenjenih velesil so zdaj v teku in vse večje ovire, ki so doslej branile Rusiji vstop v Ligo, so odstranjene. Ena glavnih ovir je bila Poljska, a tudi ta je umaknila svoje nasprotovanje.

Sovjetom je zagotovljen stalni sedež v svetu Lige narodov. Zdej, ko Nemčije in Japonske ni več zraven, so le Anglija, Francija in Italija stalno v svetu. Poljska, ki se tudi smatra za velesilo, je dolgo časa zahtevala stalni sedež, toda zdaj se je dala pogovoriti z drugimi koncesijami.

Rusija bo formalno povabljen v Ligo med skupščino, ki se začne 10. septembra v Ženevi. Dvotretjinska večina delegatov v skupščini je potrebna za izvolitev novih članic Lige. Opozicija proti Rusiji je danes toliko pomirjena, da je dvotretjinska večina za njo zagotovljena. Domneva se, da le Švica, Belgija, Holandija in Kanada bodo morda nasprotovale.

Angloško delavstvo obsodilo fašizem in nacizem

Oboje je divjaštvo, se glasi poročilo odbora Kongresa strokovnih unij

London, 2. sept.—Glavni odbor Kongresa strokovnih unij v Angliji primerja v svojem poročilu fašizem in nacizem z divjaštvom. Poročilo je namenjeno zborovanju Kongresa, ki se odpre 3. septembra v Weymouthu.

"V Italiji se imenuje fašizem in v Nemčiji nacizem, toda oboje je ena in ista stvar, ki je bistveno divjaška diktatura," se glasi poročilo.

Odbor našteva z živimi besedami zločinstva fašistične poplave v Italiji in nacistične v Nemčiji — obe poplavi izvirata iz enega in istega vzroka: povojne konfuzije in korenitega propada srednjega razreda — in svari angloško delavstvo, naj se do bro zavaruje, da se tudi Anglije ne polasti to divjaštvo. Odbor se bavi podrobno s strahovitimi zločini, izvršenimi po fašističnih divjakih v Italiji, Nemčiji in Avstriji, nato pa opisuje še delovna fašistična gibanja v drugih delih in naposled v Angliji, kjer Sir Oswald Mosley skuša posnemati Mussolinija in Hitlerja v vseh ozirih, ampak do danes še brez uspeha.

Mooney vesel, da je Sinclair nominiran

San Francisco, Calif. — Tom Mooney, bivši delavski voditelj, ki je že osemnajsto leto zaprt v jetnišnici v San Quintinu, je bil zadnje dni zelo vesel, ko je izvedel, da je bil Upton Sinclair nominiran za governerskega kandidata. Sinclair je izjavil, da njegov prvi čin bo, če bo izvoljen, da izpusti Mooneyja na prostoto.

Washington, D. C., 1. sept.—Stavka tekstilnih delavcev, ki se je pričela širiti kot prerijaki požar, je zajela tudi delavce, ki so upošleni v tovarnah svilnega, rajonskega in volnenega blaga. Vsa znamenja kažejo, da bo v generalno stavko zapletenih nad milijon delavcev.

Francis J. Gorman, načelnik stavkovnega komiteja United Textile Workers unije, je pozval 300,000 članov svoje unije na stavko, ki se prične danes popoldne. Vidna je tudi možnost stavke v tovarnah za izdelovanje bombažnih oblek. David Dubinsky, predsednik International Ladies' Garment Workers unije, je večeraj odpotoval v Chicago, prej pa je še naročil M. Bialisu, podpredsedniku unije, naj opozori člane, da morajo biti pripravljeni, da se pridružijo stavki tekstilnih delavcev. Ustavitev dela v tej industriji pomeni povečanje številne stavkajočih delavcev za 250,000.

Zaeno s širjenjem stavke se je pojavila bojazen pred izgredi, do katerih je že prišlo na jugu. Gorman je zaradi tega posvaril stavkarje, naj se varujejo pred provokacijami. Proti nam so nastopile razne sile in boriti se bomo morali proti kompanijskim pobojnikom, zvišanim odvetočnikom in drugim elementom, je rekel Gorman.

Medtem pa so pričeli industrijski magnatje silno napadati federalno vlado, češ, da se je odločila za financiranje stavke, ko je načelnik reliefne administracije Hopkins naznanil, da bo vlada nasiljevala stavkarje. Henry I. Harriman, predsednik Ameriške trgovske zbornice, je podal izjavo, v kateri biča federalno vlado, ki namerava podpirati stavkarje in delavske organizacije, ki hočejo dobiti popolno kontrolo nad tekstilno industrijo.

Lloyd K. Garrison, načelnik vladnega delavskega odbora, je snoči naznanil, da so se poskušali vlado, da prepreči konflikt, izjavljali. Na konferenci, katere se je udeležil med drugimi tudi George A. Sloan, predsednik Cotton Textile Instituta, so razpravljali o raznih načrtih, katere naj bi vladni odbor predložil uniji tekstilnih delavcev in na katerih podlagi bi se dalo preprečiti stavko, toda odbor ni imel uspeha. Garrison je dejal, da bo odbor še nadalje vodil pogajanja, ki naj bi prinesla hitro končanje konflikta.

Macon, Ga., 1. sept.—V tem tekstilnem distriktu je že prišlo do večjih nemirov na predvečer velike stavke. V vseh tovarnah je bil ustavljen obrat, ko je skupina tekstilnih delavcev pričela s piketiranjem podjetij. Lastniki so pozvali okrajne avtoritete, naj razženejo stavkarje, in ko so dospeli deputiji in policija, se je razvila bitka, v kateri je bilo nekaj oseb ranjenih in nad dvajset stavkarjev aretiranih.

Obsojencem na smrt v Nemčiji ne bodo dovoljeni samomorji

Berlin, 2. sept.—Komisije, ki sestavljajo nov kazenski zakonik za Nemčijo, so opustile namero, da bi bilo nekaterim obsojencem na smrt dovoljeno, da bi se lahko sami usmrtili. Justični minister Guertner pravi, da to bi ne bilo praktično. Sekira ostane kot način usmrtenja za največje zločince.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLOV IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Marodnja: za Združene države (sven Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Clevelo \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.
Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Clevelo \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rekopisi se ne vračajo.
Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2637-69 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

138

Domač drobiž

Nov grob v Indiani

Clinton, Ind.—Tu je umrl Matt Saleman, star 69 let. Bil je 24 let član društva št. 50 SNPJ.

Končal si je življenje

Walsenburg, Colo.—V tej naselbini si je končal življenje Ignac Tomatič, star 56 let in doma od Mrkopolja na Hrvaškem. Tu je živel 29 let in zapušta ženo. Za vzrok samomora amatrajo neki pretep, v katerega se je bil Tomatič zapletel teden dni prej.

Poroka

Chicago.—Poročila sta se Louis Hren jr. in Ana Turk. Nevesta je članica Pionirja št. 559 SNPJ in pred leti je bila aktivna pri raznih naših prireditvah. Bilo srečno!

Srebrna poroka

Port Washington, Wis.—Danes (3. sept.) proslavila 25-letnico svoje poroke Frank in Mary Janešek, ki tu že 10 let vodita gostilno.

Peruška slika

Milwaukee.—Društva JPZ Sloge so prispevala in nabrala \$90 za nabavo Peruške slike "Slovenska vas" in to sliko so društva poklonila Milwaukee Art Institutu, v katerem je bila zadnja razstava Peruških slik.

Nov grob v Calumetu

Calumet, Mich.—Zadnje dni je umrl Paul Špehar, star 64 let in doma z Vrha pri Vinici v Beli Krajini. Tu je živel 43 let sprva kot rudar, potem salunar in zadnjih 28 let je bil mestni nočni policaj. Podlegel je raku na bradi. Zapustil je ženo in šest odraslih sinov in hčera, v Detroitu pa brata.

Obiski razstave

Chicago.—Otkško razstavo in urad SNPJ so obiskali: A. F. Journey, Josephine Journey in trije otroci, Detroit, Mich.

Vojaška vlada v New Orleansu

New Orleans, La., 1. sept.—Zvezni senator Huey P. Long je sredi včerajšnjega dne v spremljevalni vojni, pod katere zaščito hoče nadaljevati preiskavo aktivnosti svojih političnih nasprotnikov, članov mestne vlade. Governor O. K. Allen je že prej razglasil obredno stanje in odredil vojaško v mesto, da protektira člane Longove preiskovalne komisije. Ko je Long prisel v mesto z vojaško stražo in je ta opazila urednika lista Times-Picayune in nekega časopisnega fotografa na cestnem oglu, so ju vojniki zagrabil in aretirali, pozneje pa sta bila oba izpuščena.

Pogajanja glede končanja stavke v Kohlerju v zastoju

Sheboygan, Wis., 1. sept.—Reprezentantje Ameriške delavske federacije so včeraj demonstrativno zapustili dvorano, v kateri se je vršilo zaslišanje pod vodstvom vladnega odbora glede končanja stavke v Kohlerju tovarni. To so storili, ker so bili na zaslišanju naznanjeni tudi zastopniki kompanije-ke unije, s katerimi nočejo imeti reprezentantje ADF nikakega opravila. S tem so pogajanja prišla v zastoju.

Dežoltvorec se je ubil

Waxahachie, Tex.—James A. Roze je "delal" del z bombami. Zadnji četrtlet je sli zrak z letalom in vrget več bomb, ki so imele razbiti okna in stvoriti delevne oblake. Ena teh bomb je prehitro eksplodirala in Roze je bil težko razen. Drugi dan je umrl.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Akcija za organiziranje brezposelnih v Clevelandu

Cleveland, O.—Na redni seji Jugoslovanske sekcije za brezposelnostno zavarovanje in starostno pokojnino, ki se je vršila dne 24. avgusta, je bila na dnevnem redu poleg drugih stvari razprava, na kakšen način bi se moglo izboljšati položaj brezposelnih delavcev in reakciji preprečiti njene fašistične nakane.

Reakcionarji se združujejo v vseh državah in pojo eno in isto pesem, da se mora delavcem, ki prejema relief, odvzeti volilna pravica. Brezposelne, ki hočejo dobiti kaj podpore, se mora poniziti na stopnjo beračev.

O tem se je na seji obširno razmotrivalo in končno so zastopniki soglasno zaključili, da se brezposelne organizira v smislu programa organizacije Workers Committee on Employment. Ta organizacija ima postojanke v vseh važnejših industrijskih centrih v Združenih državah. Njeni voditelji so zelo militantni in so že marsikaj izvajali v korist brezposelnih delavcev. V tem času vodijo stavke reliefnih delavcev, ki zahtevajo unijsko plačo in minimalni zaslužek \$15 na teden za samice in \$25 za oženjene. Če pomislimo na bogastvo, ki ga poseduje Amerika, je to malenkost, na drugi strani, ako vemo, koliko zaslužijo reliefni delavci v Clevelandu, je pa omenjena vsota privlačna. V Clevelandu dajo brezposelnim samskim delavcem 5 ali 6 ur dela na teden, oženim pa 12 do 18 ur, kar zavisi od števila otrok. Plača je 60 centov na uro in s pičilim zaslužkom morajo delavci gledati, da plačajo stanarino, živila, obleko in druge življenske potreščine.

Iz tega in več drugih razlogov se je podzela akcija za organiziranje brezposelnih. V ta namen se bo vršil prvi sestanek v petek, 7. septembra, ob 2. popoldne v SND na St. Clair ave. V SND je velika dvorana in apeliram na brezposelne delavce, da se tega sestanka udeležijo. Tiste, ki bodo čitali ta dopis, prosim, da opozore na ta važni sestanek vse brezposelne rojake in rojakinje. Na tem zborovanju bo odbor podal več informativnih poročil in priporočil glede bodočega delovanja.

Louis Zorko.

Glas z zapada

San Francisco, Cal.—Delavske razmere v tem mestu, v katerem bivam že štiri leta, so pod ničo. Odkar je bil končan generalni štrajk, so uposili nekaj več delavcev, a to se le malo pozna pri velikem številu brezposelnih.

V to mesto sem prišel 1. 1929, ko je nastopila kriza, iz Clevelanda, kjer sem bival 25 let in delal v raznih tovarnah. Izučil sem se dela pri raznih strojih, toda ker sem samec, ne morem dobiti tega dela. No, vseeno se pošteno preživljam s prodajanjem časopisov, daši je zaslužek zelo majhen. Od vsakih desetih iztisov lista, ki jih prodam, moram plačati en cent davka, cent pa zaslužim pri vsakem prodanem listu. Ker je velika draginja, moram zelo paziti, da plačam vsak teden stanarino za sobo in hrano v restavracijah. Razume se, da v takih okoliščinah se misli ne morem na kak prihranek.

Med Slovence ne zahajam dosti, ker so se mi zamerili, posebno tisti, ki so prišli v Ameriko po vojni. Nekoč, ko sem bil med njimi, so mi celo ukradli žepno uro, katero pa sem pozneje dobil nazaj.

Delo SNPJ mi je dobro znano, kajti bil sem član društva št. 5 dvajset let. Bil sem član, dokler sem mogel plačevati asessment, pozneje pa sem bil nekaj časa na pasivni listi. V dvajsetih letih, ko sem bil pri jednoti, nisem bil nobenkrat bolan in takó je precej lepa vsota, ki sem je plačal jednoti, ostala v njegovi blaginji. Naročnik Prosvete sem tudi bil od prvega dne, ko je začela izhajati.

Gojatelj Prosvete prosim za pojasnila o rojaku Franku ali Jos. Golobu, ki je bil ustrejen

tukaj poleti 1. 1927, če jih imajo. Za nje jim bom zelo hvaležen. Omenjeni rojak je bil mizar po poklicu, v državi Californiji od 1. 1904, star okrog 60 let, samec in rojen 1. 1868 pri Novem mestu na Dolenjskem. Tukaj sem že povsod iskal informacij, v mestih in okrajih in obrnil sem se celo na avtoritete v Sacramento, ki pa so mi odgovorile, da jim ime ni znano. On je menda stavkokazil, ko je bila stavka v podjetju, kjer je bil zadnji delal. Čul sem, da je lastoval malo farmo v bližini Redwood Cityja. Informacije o Golobu bi rada dobila tudi njegova nečakinja, ki biva v Pennsylvaniji. Ako ima kdo kakšno pojasnila, naj piše na naslov: Frank Zajc, General Delivery, San Francisco, Cal.

Socialistični radioprogram

Milwaukee, Wis.—Tukajšnja radioopostaja WTMJ oddaja vsako nedeljo od 12:30 do 12:45 popoldne socialistični program, ki je važnega izobraževalnega pomena. V razumljivih besedah se tolmači socializem in daje odgovore na razna vprašanja glede socialne preuredbe. Iz pisem, ki jih dobiva postaja, je razvidno, da vlada med ljudmi veliko zanimanje za program, ki se prične in zaključuje z Internacionalo. — F. M.

NRA nastopila proti pobeglu podjetniku

Iz New Yorka je pobegnil pred unijo. Zadeva pred narodnim delavskim odborom

New York.—(FP)—"New deal" se ni prodrl pod "patriotično" kožo nekaterih podjetnikov, ki imajo navado bežati iz kraja v kraj, samo da se umaknejo uniji. Pred "kodeksiranjem" industrij je bilo takih slučajev mnogo, od lanskega poletja in jeseni pa so nastale restrikcije tudi v tem oziru.

Enterprise Accessories, Inc., se je pa zazdelo, da so nastopili "stari časi" že toliko, da lahko zbeži pred Pocketbook Workers unijo, ker slednja ni hotela pristati na revizijo plač. Zbežala je iz New Yorka v Greenfield, Mass., kjer se namerava počutiti varno pred unijo.

Zadeva je prišla pred newyorški pokrajinski delavski odbor, kateri jo je sklenil tirati do konca. Izročil jo je narodnemu delavskemu odboru s sugestijo, naj odloči o vprašanju, če se podjetnik s preselitvijo v drugi kraj lahko odtegne obligacijam do delavcev.

"Ta družba je namenoma izpila delavce," pravi pokrajinski delavski odbor. "Če ji bo uspela nakana in ne bo trpela posledic, tedaj lahko pričakujemo dolgo procesijo takih selitev iz New Yorka." V nevarnosti so pridobitve zvezne regulacije.

"Zanašanje na pravilniške do-

ločbe o minimalni plači ni dovolj," argumentira newyorški delavski odbor. "Minimalna plača čestokrat postane maksimalna. Treba je podvzeti korake, da se zabrani delodajalcem izogniti se obligacijam do narodnega okrevanja s preselitvijo v kraj, kjer lahko brez kazni plačujejo veliko nižje plače."

Nekaj statistike o stavki tekstilnih delavcev

Prizadetih je 1281 tovarn in čez dva milijona oseb

Washington, D. C.—Statistična slika letošnje največje stavke v Združenih državah je sledeča:

Skupno število delavcev v bombažni tekstilni industriji in oseb, ki so odvisne od njih: čez dva milijona.

Število prizadetih tovarn: 1281.

Povprečna tedenska mezda tekstilnega delavca: \$10.86.

Voditelji stavke: Francis J. Gorman, glavni vodja v Washingtonu, D. C.; Horace A. Riviere, vodja v Novi Angliji; Joseph R. White, vodja v državi New York; William F. Kelley, vodja v Pennsylvaniji in New Jerseyju; John Peel, vodja na jugu.

Stavkarji zahtevajo: 30-urni delovnik v tednu, priznanje unije United Textile Workers, stopnjevalno mezdno lestvico, omejitev strojnega dela in razsodišče, ki bo imelo odločilno oblast.

Število delavcev v bombažni tekstilni industriji po državah:

Alabama	25,000	New Hampshire	14,000
Arkansas	600	New Jersey	5,000
Connecticut	10,000	New York	5,800
Georgia	55,000	No. Carolina	92,000
Illinois	1,200	Pennsylvania	8,000
Indiana	700	Rhode Island	20,000
Kentucky	1,300	So. Carolina	70,000
Maryland	1,300	Tennessee	8,000
Massachusetts	71,000	Texas	4,500
Michigan	300	Virginia	7,700
Mississippi	2,300	Others	13,000

Rus ruiniiral sliko, ki smeši Roosevelta

Tarrytown, N. Y.—Rus John Thompson je včeraj prišel v Webchester Institute of Fine Arts ter vrget gorljivo kislino na Rooseveltovo sliko, ki je smešila predsednika, njegovo ženo in člane Rooseveltovega možganskega trusta, in jo je deloma uničil. Thompson je bil takoj aretiran in obsojen na šest mesecev zapora. Thompson je po aretaciji izjavil, da je prišel v Ameriko nepostavno pred devetimi leti in da je storil vandalski čin iz razloga, ker se ne strinja z idejo norčevanja iz članov Rooseveltove družine.

Več aktivnosti v interesu Toma Mooneyja

Chicago.—Socialistična stranka je pozvala klube kot odgovor na zvezno sodišče, ki je odklonilo peticijo Toma Mooneyja za izpustitev iz ječe, na večjo aktivnost v njegovem interesu. Skrbe naj za nalepitev "Free Tom Mooney" lepakov in napravijo pritisk na lokalna gledališča, da predvajajo film "The Strange Case of Tom Mooney."

Mussolini je popolen gospodar nad Avstrijo

On in Vatikan vzdržujeta klerofašistični Heimwehr, pravi bivši klerikalni podpredsednik Avstrije Franz Winkler

Praga.—Bivši podpredsednik Avstrije Franz Winkler, ki je pobegnil v Čehoslovakijo pred klerofašističnim režimom po civilni vojni, je v intervjuju s časnikarji zadnji četrtlet rekel, da je "Avstrija danes popolnoma v Mussolinijevih rokah."

O knezu Starhembergu je dejal, da je "na Mussolinijevi plačilni listi že od 1929" in je od njega prejel za vzdrževanje svoje armade milijon dolarjev "za opravljanje umazanega dela v Avstriji za Italijo."

Za vzdrževanje fašističnega Heimwehra prispeva tudi Vatikan, je rekel Winkler, voditelj katoliške agrarne stranke v Avstriji (sedaj razpuščena).

"Prvi judеžev denar, ki ga je Starhemberg prejel od Mussolinija, je delil z notoričnim nemškim majorjem Pabstom (leta 1930 izgnan iz Avstrije in do tedaj voditelj Heimwehra).

"Starhemberg je dve leti prejemal denar tudi od kancelarja Schoberja po pet tisoč dolarjev na mesec. Dobival ga je iz sklada, v katerega so prispevali podjetniki za boj proti komunizmu (proti socialistom). On je prejemal velike vsote tudi iz Dollfusovega sklada, v katerega je prispeval Vatikan in dunajski židje za vzdrževanje Heimwehra.

"Korak za korakom je Italija dobila kontrolo nad Avstrijo. Mussolini je dobil Dollfussa pod svoj hipnotični vpliv s pomočjo Starhemberga.

"Vzemite na primer slučaj 50,000 vojaških pušk, katere je Italija 1933 poslala v Avstrijo. Tedanji obrambni minister Vaugoin jih je mislil obdržati za armado, toda Mussolini je odločil, da jih mora dobiti Starhemberg (za klerofašistične hajmverovce).

"Vaugoin je resigniral v ogorčenju. In ker sem bil tudi jaz proti taki tujezemski diktaturi, sem tudi jaz podal ostavko.

"Mussolini je preprečil in bo tudi preprečil vsako spravo med Avstrijo in Nemčijo.

"Dollfuss ni videl nobenega izhoda iz te Starhemberg-Mussolinijeve diktature, katere je bil on le orodje. Pred smrtjo je vsled tega prišel on večkrat do mene in mi izročil večje vsote, da mu pomagam rešiti deželo iz mizerije, v katero jo je pahnil Starhemberg-Fey-Mussolinijev teror."

Winkler, ki je v februarju posredoval med socialisti in Dollfussom za preprečitev civilne vojne, do sedaj še ni tako odprto govoril. Pred civilno vojno je Dollfuss svaril pred posledicami, toda slednji ga ni poslušal, "ker je bil le orodje Starhemberg-Mussolinijeve diktature."

Iz te senzacionalne izjave bivšega avstrijskega podpredsednika in edinega klerikalnega voditelja, ki se je bil pripravljen pobotati s socialisti proti fašizmu, se lahko logično sklepa, da je bil sedanji avstrijski kancelar Schuschnigg izbran v Rimu in ne na Dunaju.

Zaslišanje o avtnem pravilniku odgodeno

Organizirano delavstvo bo zahtevalo revizijo nekaterih dolež

Washington, D. C.—Javno zaslišanje glede podaljšanja pravilnika za avtno industrijo je bilo odgodeno za nedoločen čas, se glasi naznanilo uprave NRA.

Administracija NRA se je odločila za to akcijo vzlic dejstvu, da doba sedanjega pravilnika poteče 5. septembra. Določeni datum za zaslišanje je bil preklican, ker avtni magnatje še niso formulirali svojih načrtov glede revizije pravilnika.

William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je takoj po izdajanju naznanila glede odgoditve izjavil, da bo

njegova organizacija do to, da bo novi pravilnik val provizije za skrajšalovnika in višje plače industriji kakor tudi za zloglasne točke o "mesti", ki daje delodajalceko do odslovitve delavceaktivni v agitaciji za oranje delavcev.

Pravilnik avtne industibil že enkrat obnovljen bil sprejet v avgustu leta. To se je zgodilo avtnih magnatov v marcu, toda javnega zni bilo. V tem slučajunistracija NRA izjavil bo vršilo javno zaslišanje propozicijah, ki jih ložili reprezentantje adustrije.

Organizirano delavstv v boj, da izvojuje svoje Javno zaslišanje mu bo priliko. Pravilnik avstrij je edini, ki vseletorično klavzulo o "mesti". Ta klavzula je brena po administracijkljub izjavi predsednikvelta, v kateri je dejasme noben pravilnikv provizije, ki bi bila v n s točko 7A zakona gosobnove.

Odpor proti naci režimu v Poreču

Opozicija se širi z velico med kmeti in delavci

Kolin.—(TIS)—terorizem ne more potpokoja, ki se širi med delavci v Porenju in krajih Nemčije. Značaj opozicije, ki postakim dnev močnejša, nadek, ki se je pripetil neki kmetijski občini.

V tej občini je bil namkmet zatožen pri avtoridoprtokritizira Hitleržim, nakar ga je poliešala aretirati. Vest se razširila in pred hišo o se je zbrala velika skupot, da prepreči aretalicijski načelnik se je uhitro apeliral na upr njega mesta, naj pošl rjavosrajčnikov proti kom, ki so potem res ko so videli, da bi z arezvali bitko, so policiji nili, naj namero opusti.

Slična znamenja od opazajo tudi med indust delavci v Porenju. To zal shod, ki ga je sklica ska Nemška delavska nekem jeklarskem distri si prebiva v tem distri 40,000 delavcev, je pshod le malo število, bejim nacijski voditelji z drastičnimi kaznimi, shoda ne udeleže. Od d delavcev, ki so upok Gottfried Hagen Metal je udeležilo shoda sam delavcev.

To kaže, da se delavje nacijskih groženj, duh se širi med njimi i vi, ki javno kritizirajo Hitlerjeve vlade, postaj dalje glasnejši.

Delavci pri javnih groze s stavko

Washington, D. C.—jeni delavci, ki so uposlo projektih, katere gradistracija javnih del, ne niti \$10 na teden in iskati podpore pri religicijah, ker zaslužek ne za za prehrano družin. Lari ly, poslovni agent unije nih delavcev, zahteva, neizurjenim delavcem rča od 45 na 60 centov zaeno pa je zagrozil, a če ne bo administracijatej zahtevi do 15. septem

Rooseveltova žena pregrozilo pismo

Washington, D. C.—predsednika Rooseveltakakimi desetimi dnevi anonimno pismo z zahtv mora plačati \$168,000, be ne bodo ugrabljeni njene hčere. Anne Roedall in da se Rooseveltu n nič zalega. Detektivi se nekega 83-letnega bivšeg morskak Benjamin F. ki je doma iz Charleston, in o katerem sumijo, da je z drugim gangli.

Ameriški pomorščaki so končno zapustili otok Haiti.

20, 09 Aar

Protifašistična italijanska
gentura v Švici poroča, da
bile v Pulju velike sovražne
monstracije ob priliki prihoda
italijanskih bojnih ladij v luko.
Nastopiti je moralo vojaštvo i
aretiranih je bilo okrog 25
oseb, ki bodo postavljene pre
speciálni tribunal. Med aretir
nimi je mnogo arzenalskih du
lavcev, ribičev, zidarjev, neki it
ženir in advokat.

Na ta način postane boj
mir in socializem, za politično
samoodločbo delovnih mas in

brž pa zaradi vzgoje v lojalnosti do režima: če te kdo tlači, noli na pokornost in še bolj akni glavo, da bo lažje nadaljev svoje delo. Če te kdo bica, nstavi se mu, saj je tvoj gospi in ti—hlapec. In tako so bili roški Slovenci lojalni do katekega Dollfusa od velikih do dnovinskih februararških dnevih zahvala je pa bila kljub iz toliške ustave izvirajočim bupnim pravicam, ki so vsakemu rdu nedotakljive: ukinitev onih redkih svobodaščin, ki so imeli dotlej. In lojalni so budi ob julijaskem pontu. "K bo zdaj?" vprašuje v uvodni "Slovenec". Najbrž isto kakor bilo doslej. Režim, ki je spremlil samo osebe ne pa bistva, zatiral naprej, Slovenci bodo še nadalje priklanjali hrte klonili glave, pripravljajoče se nove udarce. Lojalni bodo pa—in to bo za pozemsko areo volj—vse drugo pa prineseoda. Hlapec ostane hlapec, korkoli ga obračaa!—D. P.

Mussolini je prav potihoro rešil "svojo" krizo, kakor je bila široko razpletena in zanj varna, ker so bili v akcijo pri njemu zapleteni jako pomembni ljudje. Mussolini je izvršil že v takih "operacij", vendar do danj ni mogel primerjati zaddar dosedanjih ni mogel primerjati z zadnjo.

Spri se je z Mussolinijem b
ši državni podtajnik Arpinatti
Polemika se je tako burno r
vijala, da je Arpinatti oklofu
tajnika fašistične stranke S
receja, nakar je na ukaz Mus
solinija fašistična policija areti
la Arpinattija. Arpinatti je
župan v Bologni, niso ga pa
tožili, marveč samo konfir
ma, da je malverziral pri obe

Arpinatti je vodil akeijo, kateri so modelovali ugledni fristi. Očital je Mussoliniju napovedi v zunanji politiki zadnjih mesecev. Balbo se je očitno v zunanji politiki ter odkrito vedal svoje mnenje Mussolini. To so storili tudi drugi. Balbo je celo zahteval, da se Mussolini umakne iz politike.

Nekaj fašističnih vodijel je že pobegnilo v inozemstvo, ker se boje aretacije. Mnogo pozicionalcov se pa že nahaja v liparskih otokih in v konfinaciji. Ustanovili je tudi posebno dišče, ki neprestano sodi in —pravilo. Poročil o dogodkih smejo objavljati v tisku. tiskovnega urada je nam Muasolinijev zet, grof Ciani.

Opozicija se nada, da bo
seni, ko bo gospodarska k
na vrhuncu, nje akcija usp
Seveda bi bila to samo druga
daja fašistične diktature.

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

Spretno kakor opica je plezal nizdol in se obešal na roke, na noge in na brado, kadar so manjkale prečke. Po sedem metrov dolge lestve so si sledile druga drugi, nekatere so bile še trdne, druge razmajane in škripajoče, da se bodo zdaj pa zdaj zrušile; ozka počivališča so se vrstila, bila so tako zelena in trhla, da se je zdelo, kakor da hodi po mahu; čim globlje se je spuščal, tem bolj je bilo gorko in zatošlo, vročina je prihajala iz peči po izvoznem šahtu, ki je na srečo le malo obratoval, odkar je bila stavka, a ob času obrata, ko je peč požrla pet tisoč kilogramov premoga na dan, bi tega ne smel tvegati, če si ne bi hotel osmoditi diake.

Prekleta žaba, je preklinjal Stefan ves zasopel. Kam ga neki vrab nosi?

Dvakrat bi bil skoro omahnil. Noge so mu drčale po vlažnem lesu. Če bi imel vsaj svečo kakor otrok; toda zdaj pa zdaj se je kam udaril, vodila ga je le motna svetloba, ki je bežala pred njim. Gotovo je bilo to že dvajseta lestev, pa se je še zmerom spuščal. Zdaj je začel šteti: ena in dvajset, dva in dvajset, tri in dvajset, ali venomer je šlo navzdol in navzdol. Glava mu je vsa žarela, mislil je že, da bo padel v peč. Naposled je prišel do nekega rova in opazil svečo na koncu hodnika. Trideset lestev, to je bilo približno dve sto deset metrov.

Kaj me bo še dolgo vodil? si je mislil. Prav gotovo pojde v hlev.

A na levi strani, kjer je vodila proga proti hlevu, se je bilo udrlo. Spet se je začela še težja ni še nevarnejša hoja. Preplašeni netopirji so plahotali mimo in se obešali na obok izvoznega rova. Moral je hiteti, da ni izgubil luči izpred oči, zato je planil v rov za njim; toda tam, kjer je deček z lahkoto prišel skozi, plazel se kakor kača, se Stefan ni mogel preinčiti, ne da bi se ne opraskal. Ta rov, kakor vsi stari rovi, se je sesedal in podiral se zdaj dan na dan zaradi nepristane pritiska zemlje; ponekod je bila samo še ožina, ki se bo naposled sama zagostila. Pod tem usedajočim se bremenom se je les lomil in pokal in Stefan je bil v nevarnosti, da si razmesari telo ali pa da se spotoma natakne na treske, ki so bile ostre kakor bodala. Le previdno je napredoval po kolenih ali pa po trebuhu in tipal v temi predse. Zdajci je šinil preko njega trop podgan, ki je v divjem diru tekkel čezenj od tilnika do peta.

Hudič, kaj še ne bo konca? je godrnjal ves odrt in zasopel.

Dospela sta. Po enem kilometru se je ožina razširila in prišla sta na del krasno ohranjenega rova. To je bil nekoč izvozni rov, prebit skozi steno kakor kaka naravna podzemljaska jama. Moral se je ustaviti, ker je videl od daleč, da je deček postavil svečo med dve skali ter mirno in udobno sedel kakor človek, ki je srečen, da je prišel domov. Ta konec rova je bil docela preurejen v prijetno stanovanje. V nekem kotu na tleh je bilo ležišče iz sena; na starem lesu, ki je služil za mizo, je bilo vsega: kruha, krompirja, polnih steklenic brinovca — prav pravcat razbojniški breg: plen je bil kopicen že nekaj tednov, in celo nepotreben plen, kakor mlo, voščeno platno, ukradeno samo iz veselja do tatvine. In fantič je bil popolnoma sam sredi vsega tega in je užival kakor kak razbojnik sebičnej.

Slišiš, ali boš imel ves svet za norca? je zavpil Stefan, ko se je bil prej oddahnil. Ti se hodiš sem past, drugi pa ginevamo od lakote.

Jeanlin se je prestrašil in se zgrozil. A ko je spoznal mladeniča, se je brž pomiril.

Ali hočeš z menoj večerjati? ga je napo-

sled vprašal. A? Košček pečene polenovke? Boš videl.

Se zmerom je držal v roki polenovko in začel strgati mušje blato z lepim novim nožem, takšnim kakor bodalec s košenim držajem, kjer je navadno kaj napisano. Na tem je bila vrešana ena sama beseda: "Ljubezen".

— Lep nož imaš, je pripomnil Stefan.

— Lidija mi ga je podarila, je odgovoril Jeanlin ter zamolčal, da ga je bila Lidija na njegovo povelje ukradla na neki stojnici v Montsouju pred krčmo "Pri odsekani glavi".

Strgal je dalje, nato pa ponosno pripomnil:

— Kajne, da je lepo pri meni? ... Nekoliko topleje je kakor zgoraj, zato je pa tako prijetno.

Stefan je sedel, rad bi izvedel še kaj. Nič več ni bil jezen, pač pa ga je zanimal ta frkolin, ker je bil tako drzen in podjeten v svoji gresnosti. In res; prav udobno se mu je zdelo na dnu te jame, vročina ni bila prehuda, toplota je bila stalna ne glede na letne čase, mlačno je bilo kakor v kopeli, medtem ko je na zemlji od decembrskega mraza siromakom pokala koža. Stari rov so očistili škodljivih plinov, tudi treskavega plina ni bilo več, dišalo je le po starem trohnečem lesu, širil se je fin duh po etru, kakor da je nekoliko pomešan z vonjem nageljnov. Sicer pa je bilo tudi zanimivo videti ta les, ki je bil bled kakor marmor, po njem so visele belkaste čipke, kosmičaste rastline, kakor da so po njem razvešene svilene in biserne resice. Druge grede so se nališpale z glicicami. In beli metulji so se tod spreletavali, muhe in pajki so bili kakor sneg, samo brezbarvno prebivalstvo, ki ni nikdar videlo solnce.

— Ali te ni nič strah? je vprašal Stefan.

Jeanlin ga je začudeno pogledal.

— Koga naj me bo strah, ko sm pa popolnoma sam?

Polenovka je bila naposled ostrgana. Jeanlin je zanetil ogenjček, razgrebel žerjavico in dal ribo peč. Potem je prerezal hlebec kruha na dvoje. To je bila strašno slana gostija, pa vendar odlična za dobre želodce.

Stefan je vzel svoj del.

— Nič se ne čudim, da se ti debeliš, mi drugi pa hujšamo. Ali veš, da je svinjarija, tako se pitati? ... Kaj na druge nič ne misliš?

— Lej ga, če so pa tako neumni!

— Sicer pa je prav, da si se tako skrili, kajti če bi oče vedel, da kradeš, bi ti že pomagal.

— Ali pa morda nam meščani ne kradejo prav tako! Ti sam si zmerom to govoril. Če sem sunil Maigratu ta kruh, sem mu vzel ti stega, ki bi moral biti prav gotovo naš.

Mladenič je bil žalosten in je molčal polnih ust. Gledal je Jeanlina, ta njegov smrček, te zelene oči, velika ušesa, ta nedonošeni, izrojeni izpovitek s čudno pametjo in z divjaško pretnostjo, kateremu se polagoma vrača živalska natura. Rudnik, ki ga je ustvaril, ga je zdaj dovrševal s tem, da mu je bil polomil nože.

— Kaj pa Lidija, je spet vprašal, ali je ne pripelješ kdaj sem?

Jeanlin se je prezirljivo nasmehnil.

— Malo? Oh kaj še! ... Babe vse izblebečejo.

Neprestano se je smejal, poln neizmerne prezira do Lidije in Beberta. Nikdar še ni nihče videl večjih tepecev. Misel, da mu verjame vsako potegavščino, da sta odšla s praznimi rokami, on pa da je toplo polenovko, mu je zelo dobro dela. Potem pa je končal važno kakor kak majhen filozof:

— Bolje je biti sam, človek se vsaj zmerom strinja.

(Dalje prihodnj.)

Le, če vztrajamo v neupogljivem kljubujočem odporu proti fašistični diktaturi, le če ji dokazemo, da nas ne uklone in ne zlomi nobena sila, le, če vsi preziramo one ki so prestopili tja, vse njih organizacije in ustanove bojkotiramo, kljubujemo vse-mu njihovemu terorju, le, če se pripravljamo k nespravljivemu boju proti njim, le tedaj jih bomo navdali z onim strahom, ki je danes edino, kakor pred pol stoletjem, v stanu vsiliti jim spoštovanje pred delavci in izvojevati pridobitve za delavstvo.

In zato ni sprave z diktaturo, ki je naše najboljše, kakor Weissel, Muenichreiter in Wallisch, tja do Josipa Gerla, obešila, ki naše zaupnike in šubindlerje muči po ječah, ki nam je v enem tednu porušila in urupala kar smo zgradili in si privojevali v polstoletju, ni sporazuma z diktaturo, ki nam je odrekla najvišjo pravico svobodnega človeka: pravico, da bi se priznavali k svojim idejam in za te ideale agitirali in se borili zanje.

Zmisla za človeško čast mu manjka, ki skuša, spraviti oropane vseh pravic, premagane z nasilstvom in ponižane z nasilniki!

Pasji izdajalec, kdor govori o spravi!

Naj živi nespravljivi revolucionarni boj v doseg svobode in za človeško čast delavca!

(Prosto po "Arbeiter-Zeitung.")

Nova pot delavstva je — gospodarski boj

Kapitalistične diktature lahko prepovedo politiko in politične stranke, lahko zatirajo svobodo mišljenja in vse, kar je potrebno za zdrav kulturni razvoj. Prepovedati pa ne morejo gospodarstva in razvojnih zakonov, ki popolnoma ženo človeško družbo v dva ekstrema. En ekstrem tvori kapitalistični razred, enega mezdni človek. Kapitalistična diktatura je zatrla po nekaterih državah delavsko gibanje, ker so kapitalisti mislili, da je politika njihov monopol in da jih reši iz nastajajočega kaosa. Toda, kaj se je zgodilo? Prav v tistih državah v katerih so prepričali politiko in jo monopolizirali, nastajajo še bolj kaotične razmere. Kapitalizem je več ne ve, kje se glava drži. Če je v delavskem gibanju pod diktaturami nastalo začasno razsulo v formi, je pa nastala v kapitalističnem razredu ne le razsulo, ampak prava vrtoglavost, ki jo hočejo prikriti z obupnimi eksperimenti terorja.

Delavski razred vodi sicer svojo borbo vedno kot gospodarski razred. Tega načela ni nikdar opustil. Zato tudi ni treba nič drugega kakor dosedanjí boj nadaljevati, tem odločneje nadaljevati, ker se po večji in večji eksploataciji vrste delavskega razreda rapidno množe. Socialni demokrati v Nemčiji to borbo enostavno nadaljujejo. V Nemčiji so te dni pred Hitlerjevim plebiscitom izdali letak, v katerem napovedujejo boj režimu. V tovarnah se niso dali zastopati po bivših fašističnih zaupnikih. V Avstriji so obratni zaupniki tudi odpravljani. Toda delavci volijo svobodne (ilegalne) zaupnike, ki jim je naloga, da sporazumno z zaupniki drugih tovarn vodijo razredno borbo za izboljšanje delovnih pogojev, boljše mezde itd.

To je v bistvu program, kakor ga ima delavsko gibanje po vsem svetu. Tega boja ne more nihče prepovedati in še manj odpraviti, ker diktature niso odpravile "gospodarske politike" eksploatacije. Proti tej mora delavski razred voditi boj, če noče pasti popolnoma na nivo suženjstva in katastrofalne bede.

Če nam diktature branijo doprinasati sadove uma in dela politično in kulturno v dobrobit in normalni razvoj človeštva, tedaj nima pomena sodelovanje v razvoju družbe, ampak ima pomen le še samopomoč. Taka je bodoča pot delavskega gibanja.

Spoprimeta se v gospodarski borbi (kjer imajo kapitalisti pravico do politike) razred kapitalistov in razred mezdni množice. Kaj torej hočeta? Ali ni to nadaljevanje razrednega boja? — D. P.

Čikaška razstava: Realizem umetnosti! Med sliko "Svetovna razstava" v umetnostnem muzeju je naslovom "L'Épave," ki je delo Edgara Degasa. Ena na sliki zdeha in med gledalci jih je malo, ki bi se mogli da ne bi zdehali, kadar opazujejo to sliko.

Žarki umirajočih

Obstoj nekrotičnih valov, ki naznanjajo smrt, dokazan

Okulistična literatura je polna primerov, da so se bližnjim sorodnikom ali dobrim prijateljem prikazovali umirajoči ali jim dali na kakšen drug način spoznati, da odhajajo na "oni svet." Okulisti razlagajo takšne pojave s tem, da ostavlja telo v trenutku smrti neka emanacija, nekakšno astralno telo ali brezžičnim valovom podobno izžarevanje, ki je tudi vzrok takšnim skrivnostnim sporočilom na daljavo.

Znanost se je tej razlagi doslej upirala z vsemi štirimi, kajti takšnega izžarevanja ni mogla dognati. Naj bo pa z okultnimi sporočili umirajočih kakorkoli, kar se tiče njih izžarevanja, ga mora znanost sedaj priznati.

Odkril ga je namreč ruski raziskovalec Lepeškin in mu dal ime "nekrotično izžarevanje." Navidezno protislovje v imenu se da pojasniti s tem, da ne izvira to izžarevanje niti iz popolnoma zdrave in žive protoplazme, niti iz popolnoma mrtve, temveč da nastajajo v njej baš v kratkem razdobju, ko protoplazma odмира. Dokaz, da ti žarki v umirajoči stanici v resnici nastajajo, je podal Lepeškin s kemičnimi poskusi, s poskusi s kemičnimi snovmi, ki so se v bližini, torej v neposrednem dotiku umirajočega tkiva spreminjale. Ugotovil je tudi njih značaj in valovno dolžino. Prav za prav niso nobeni novi žarki, ker spadajo v območje za človeško oko nevidnih ultravioletnih žarkov. Po lastnostih so zelo slični življenjskim žarkom, ki jih je odkril prof. Guvrič in ki pospešujejo delitev stanic ali z drugimi besedami rast organizma. Razlika je le v tem, da delujejo Gurvičevi žarki ves čas, ko organizem rase,

Lepeškinovi pa samo ranjem. Prav za prav lo pričakovati. Organoma njegove stanice jo od zunaj žarke vse ljenje, naravno je, da nutku smrti spet odd tako je umljivo, da takšni žarki tudi v kjer jih je Lepeškin prej odkril. Tu je de ki umirajo in potre kaj, kar bi v okolici ševalo nastanek nov njih delitev, njih raz logo imajo — kakor žarki — baš nekroti ki. Iz tega je raz pomen za vsa živa bit biotični žarki nimajo skrivnostnega na sebi oni, ki povzročajo poj pa znanost danes se soditi.

Ako nameravate
Jugoslav
toda potuje z vsi ob
Havra z orjajim fre
ekspresnim pre
"ILE DE FR
8. sept.—29.
20. oktobra
"PARI
18. septembra—6.
Hitra vožnja. Istan
Krasne kabine tretje
ali štiri osebe. Storo
coka kuhinja. Vins
pri vsaki jedi. Vata
Z Vami do cilja.
Za nadaljna pojanja
pišite na:
LEO ZAKRA
General Travel Ser
302 East 72nd St
New York City
SLOVENIC PUBLIS
Travel Bureau
216 West 18th St
New York City
French
Ali ste naročili na
"Prosveto"? Podpirajte

Ni sprave!

Avstrijski fašizem se čuti slabotnega. Razumljivo! Če pogleda na gorenje Štajersko, na Koroško, povsod je vse prebivalstvo nacionalistično in socialistično; domovinaši so v neznatni manjšini! Le kot obsedna vojska v zasadenem ozemlju more vzdržati avstrofašistična diktatura svojo oblast nad narodom, ki je složen v sovrastvu proti njej!

Zato vabi avstrofašizem delavce k sebi. Schuschnigg prisega, da "hoče zgraditi državo delavcev, meščanov in kmetov". Delavstvu ukradeno časopisje, fašistične slepilne enotne strokovne organizacije, gospod dr. Winter (dunajski podžupan) — vse to vabi delavce z lepimi besedami, da naj se "sprijaznijo z državo" in postavijo na stališče dejstev". Dejstev, ki so jih ustvarili februarški topovi!

Pravijo, delavci ne bi se mogli in smeli postavljati proti državi. Ne? Kaj pa je ta država? Samobitnost v kapitalističnomesčanski demokraciji. Toda vendar, v demokraciji je imelo delavstvo pravice, ki so mu omogočale potom moči v strokovnih organizacijah v obratih, potom volilne pravice v davci in občinah omejevati oblast in moč ka-

pitala, izsiliti kapitalističnemu razredu koncesije. Fašizem je vse te pravice, vse te možnosti odpravil. Prehod od meščanske demokracije k fašizmu je bil prehod od potom moči delavskega razreda omejenega kapitalističnega gospodarstva k neomejeni diktaturi kapitala nad delavskim razredom.

Kaj pomeni torej fraza, da avstrijski delavci ne smejo biti proti državi? To pomeni, da delavstvo ne bi smelo biti proti orodju, s katerim se tlačijo, zatirajo in je bilo oropano!

Toda, pravijo spravljivi režimci, ne gre samo za državo v splošnem, marveč za posebno avstrijsko državo. Ali ni dolžnost avstrijskih delavcev, da branijo neodvisnost avstrijske države proti Hitlerjevemu napadu, proti vpadu nacionalističnega barbarstva, če ne marajo biti podjarmljeni po Hitlerjevem fašizmu, ki je še brutalnejši, bolj zverinski kakor avstrofašizem? Da, bili bi pripravljeni Avstrijo braniti pred barbarstvom Hitlerjeve Nemčije, če bi mogli živeti v Avstriji kot svobodni ljudje! Toda danes!

Ali naj brani delavstvo avstrijske vislice pred nemško krvniško sekro, avstrijske ječe pred nemškimi, hinavske fraze avstrijskih delavskih morilcev?

pred ciničnimi frazami nemških delavskih morilcev?

Toda pripovedujejo spravljivi, delavstvo se mora postaviti "na temelj države", "na temelj podanih dejstev", da si zagotovi vpliv in s tem varuje svoje interese. Gospodje pozabljajo: imamo različne metode, da se zagotovi vpliv! Pred pol stoletjem je bilo delavstvo v Avstriji in Nemčiji prav tako brezpravno kakor danes. Toda revolucionarna borba proti Bismarckovi in proti Taaffejevi državi (Nemčiji in Avstriji) mlade socialne demokracije je takrat vladajoče razrede navdajala z bojznijo in strahom. Zaradi bojzní pred socializmom so takrat delavcem pristali na delavske pridobitve: prvo delavsko varstveno zakonodajo, bolnišnico in neugodno zavarovanje, v Nemčiji tudi zavarovanje za starost in onemoglost. Bismarck sam je takrat rekel, zakaj so to storili. "Če bi ne bilo socialnih demokratov in množice ljudi, ki se jih boji, bi ne bilo socialne politike". Tako je izjavil Bismarck.

Tako in samo tako more delavstvo pridobiti vpliv ter zastopati svoje interese ob času, ko so mu razbili strokovne organizacije, mu odvzeli koalicijsko pravo in ga oropali volilne pravice.